

GRADITELJSKA ŠKOLA ČAKOVEC

PROJEKTNI RAD

**OČUVANJE KULTURNE BAŠTINE
KROZ TRADICIJSKU GRADNJU KUĆA
U MEĐIMURJU**

Izradio:
Sebastian Levačić, 3.b, AT

Mentorice:
Tatjana Vadas, dipl. ing. arh.
Silvija Martišek, prof. geografije

Čakovec, 2026.

Sažetak

Tradicijska ruralna kuća u Međimurju razvila se kao odgovor na prirodne, gospodarske i društvene uvjete prostora omeđenog rijekama Murom i Dravom, na području današnje Međimurske županije.

Rad analizira materijale, tehnike gradnje, konstrukciju, funkcionalnu organizaciju prostora i oblikovanje tradicijske kuće te istražuje njezinu povezanost s agrarnim načinom života i širim panonskim graditeljskim krugom. Posebna se pozornost posvećuje prijelazu s drvene skeletne konstrukcije, s ispunom od pletera, na zidanu arhitekturu od opeke tijekom 19. stoljeća.

Zaključuje se da tradicijska međimurska kuća predstavlja racionalan i funkcionalan oblik gradnje koji odražava kulturni identitet i društvenu strukturu zajednice te ima važnu ulogu u suvremenim procesima očuvanja baštine i razvoja ruralnog turizma.¹

Ključne riječi: tradicijska arhitektura, Međimurje, ruralna kuća, panonski prostor, graditeljska baština.

---

¹ Obad Šćitaroci, Mladen. 2012. *Tradicijsko graditeljstvo Hrvatske*.

1. Uvod

Međimurje je prostor smješten između rijeka Mure i Drave. Reljefno se izdvajaju dva osnovna tipa – pobrđe i fluvijalne nizine. Međimurske gorice imaju obilježja niskog pobrđa s visinama do 350 metara. Južne padine blago se spuštaju prema Dravi, dok su sjeverne strmije i naglo prelaze prema Muri. Fluvijalne nizine čine terase i položi. Klimatske značajke određene su pripadnošću Panonskoj nizini. Klima je umjereno topla i vlažna s toplim ljetima i hladnim zimama,² što je izravno utjecalo na način gradnje i organizaciju prostora.

Prirodni uvjeti, osobito tlo, reljef i dostupnost materijala, snažno su utjecali na razvoj tradicijskog graditeljstva. Ono podrazumijeva gradnju bez formalnog arhitektonskog obrazovanja, oslanjajući se na lokalne materijale i tehnike prilagođene okolišu i funkciji.³ Vrijednost tradicijskog graditeljstva očituje se u etnološkom, povijesnom i kulturnom smislu jer omogućuje razumijevanje načina života i identiteta lokalne zajednice.⁴

2. Hipoteza i istraživačka pitanja

Hipoteza:

Tradicijska međimurska kuća predstavlja racionalan oblik gradnje koji proizlazi iz prilagodbe prirodnim uvjetima, dostupnim materijalima i agrarnom načinu života te reflektira kulturni identitet zajednice.

Istraživačka pitanja:

1. Kako prirodni uvjeti utječu na gradnju?
2. Koje su konstruktivne i prostorne značajke kuće?
3. Kako se razvijala tehnologija gradnje?
4. Kako se način života odražava na funkcionalnu organizaciju prostora?
5. Pripada li međimurska kuća panonskom graditeljskom krugu?

---

² Belaj, Vitimir. 2015. *Hrvatska tradicijska kultura..*

³ Rapoport, Amos. 1969. *House Form and Culture.*

⁴ Živković, Zoran. 2013. *Hrvatsko tradicijsko graditeljstvo.*

Prirodne karakteristike prostora očituju se i u raznolikosti šumskih zajednica i tipova tla, što je izravno utjecalo na izbor građevinskih materijala i tehnika gradnje.⁵

U Donjem Međimurju dominira šuma hrasta lužnjaka s pratećim vrstama, dok su u Gornjem Međimurju prisutne zajednice hrasta kitnjaka, graba, bukve i bora. Tla su raznolika⁶ – od ilovasto-glinastih i šljunkovitih do treseta i pijesaka.

Prostor, zajedno sa svojim resursima, predstavlja temelj svake ljudske aktivnosti, a njegove specifičnosti odražavaju se u gospodarskom razvoju i oblikovanju naselja. Prirodne osobitosti, naseljene cjeline i pojedinačni objekti zajedno čine kulturno i prirodno nasljeđe kraja.

3. Povijesni i prostorni kontekst

Međimurje je povijesno pripadalo srednjoeuropskom kulturnom prostoru te je do početka 20. stoljeća bilo u sastavu Ugarske, što je utjecalo na razvoj naselja i arhitekture.⁷ Naselja su najčešće bila uzdužnog tipa, s kućama uz prometnicu i parcelama koje su se protezale prema poljoprivrednim površinama. Takva organizacija omogućavala je racionalno korištenje prostora i funkcionalnu povezanost stambenih i gospodarskih sadržaja.⁸ Blizina rijeka uvjetovala je podizanje kuća na povišene temelje radi zaštite od vlage i poplava, dok su orijentacija i raspored prostorija bili prilagođeni insolaciji i zaštiti od vjetra.

4. Materijali i tehnike gradnje

Materijali

Tradicionalna međimurska kuća građena je od lokalno dostupnih prirodnih materijala:

- **Drvo** – osnovni konstrukcijski materijal (hrast, grab)
- **Pleter i glina** – ispuna drvene konstrukcije s dobrim izolacijskim svojstvima
- **Opeka** – od 19. stoljeća dominantan materijal (najprije sušena, zatim pečena)

---

⁵ Muzej Međimurja Čakovec, etnografska zbirka.

⁶ Na području Međimurja izdvajaju se sljedeći tipovi tla: 1. ilovasto-glinasto tlo na vapnenačkoj podlozi - Gornje Međimurje, 2. glinasta ilovača - ispod briježnog dijela i uz Muru, 3. treset i mulj - Donje Međimurje uz Muru, 4. šljunkovito zemljište - na potezu Gornji Hrašćan - Donji Hrašćan, 5. crnica i ilovača - središnji plato, 6. pijesak i šljunkovito tlo - uz Dravu.

⁷ Mohorovičić, Andrija. 2005. *Pregled razvoja arhitekture u Hrvatskoj*.

⁸ Gušić, Branimir. 2010. *Narodna arhitektura Hrvatske*.

- **Kamen** – rijetko korišten, uglavnom za temelje
- **Krovni pokrov** – slama, trska, kasnije crijep
- **Vapnena žbuka** – zaštita zidova i drvene konstrukcije. Uporaba vapna imala je zaštitnu, higijensku i estetsku funkciju, a redovito se obnavljala.⁹

Tehnike gradnje

Razvoj gradnje odvijao se kroz tri faze:

1. **Drvena faza** – skeletna konstrukcija s pleterom i glinenim premazom
2. **Prijelazna faza** – kombinacija drva i naboja
3. **Zidana faza** – uporaba opeke od 19. stoljeća.

Ovakav razvoj odražava tehnološki napredak i prilagodbu društvenim promjenama.¹⁰

Kuće su imale visoke dvostrešne krovove¹¹ nagiba 35°–45°, što je omogućavalo učinkovito odvođenje oborina.

Podovi su bili zemljani u radnim prostorima, a drveni u stambenim.

Međimurska kuća predstavlja primjer održive gradnje – prilagođena je klimatskim uvjetima, s debelim zidovima, malim otvorima i orijentacijom prema suncu. Trijem je najčešće bio okrenut prema jugu radi zaštite od hladnih vjetrova.

5. Funkcionalna organizacija međimurske kuće

Tlocrt i raspored

Kuća je bila prizemnica izduženog pravokutnog oblika s linearnim rasporedom prostorija:

hiža – kuhinja – komora

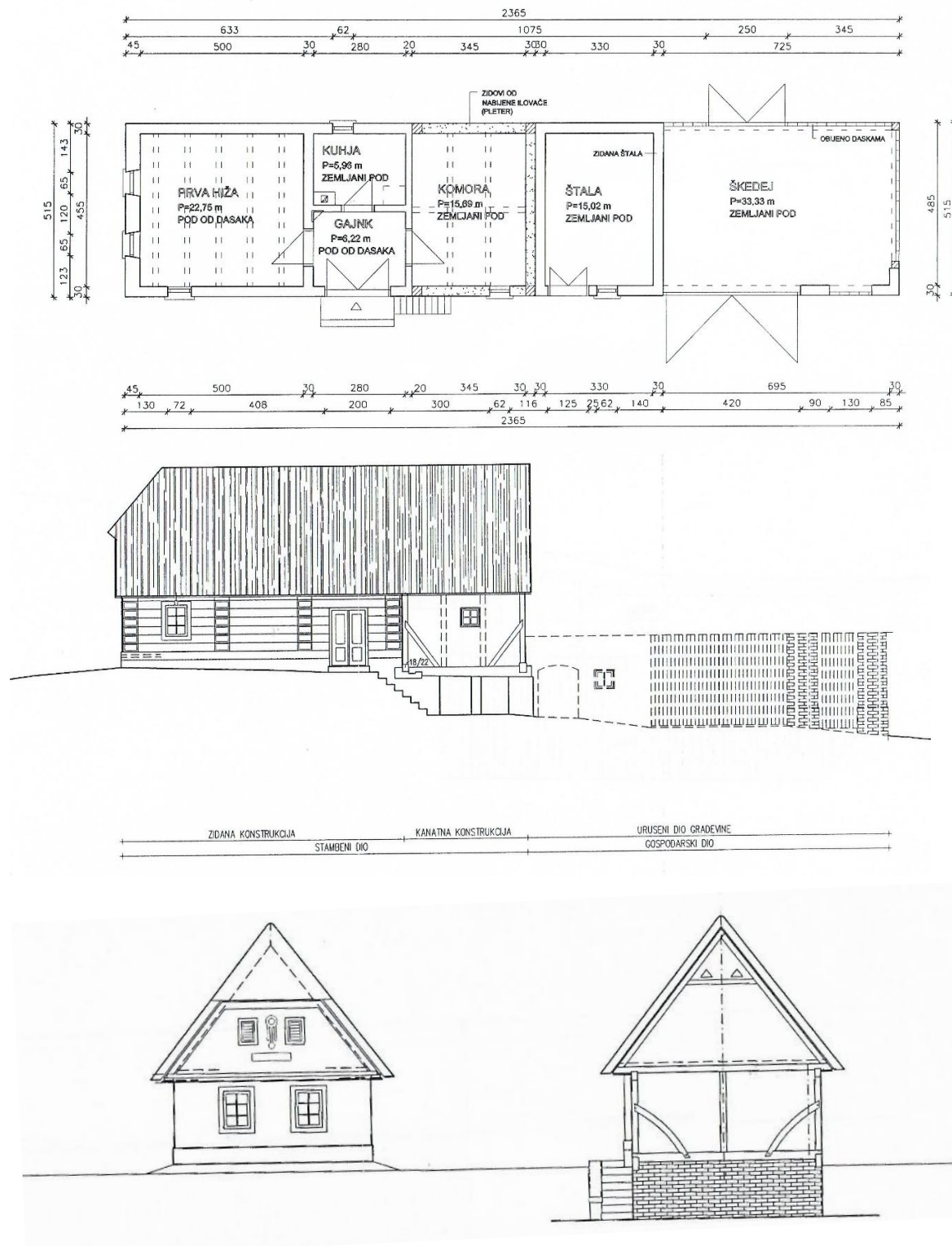
- **Prva hiža** – glavna prostorija za boravak i spavanje
- **Kuhinja** – središnji prostor s ognjištem ili peći
- **Komora** – prostor za skladištenje.

---

⁹ Ministarstvo kulture i medija RH. Tradicijsko graditeljstvo u Hrvatskoj.

¹⁰ Obad Šćitaroci, Mladen. 2012. Tradicijsko graditeljstvo Hrvatske. Arhitektonski fakultet, Zagreb

¹¹ Specifičan način slaganja slame ili kasnije crijepa na dvije vode, s malim skošenjima na zabatima kako bi se zaštitila fasada kuće od kiše.

Slika 1. Snimka postojećeg stanja kuće /tlocrt i pogledi/; Matulov grunt, Frkanovec
 Izvor: CREDU, IPA projekt, 2010. – 2011., Graditeljska škola Čakovec; učenički rad, 2010.

Komunikacija i dodatni elementi

- **Ganjek (hodnik)** – ulazni prostor
- **Trijem** – zaštita i komunikacija
- **Peć i ognjište** – toplinski centar kuće
- **Gospodarski objekti** – štale, škedenj¹², koci, kleti, zdenec.¹³

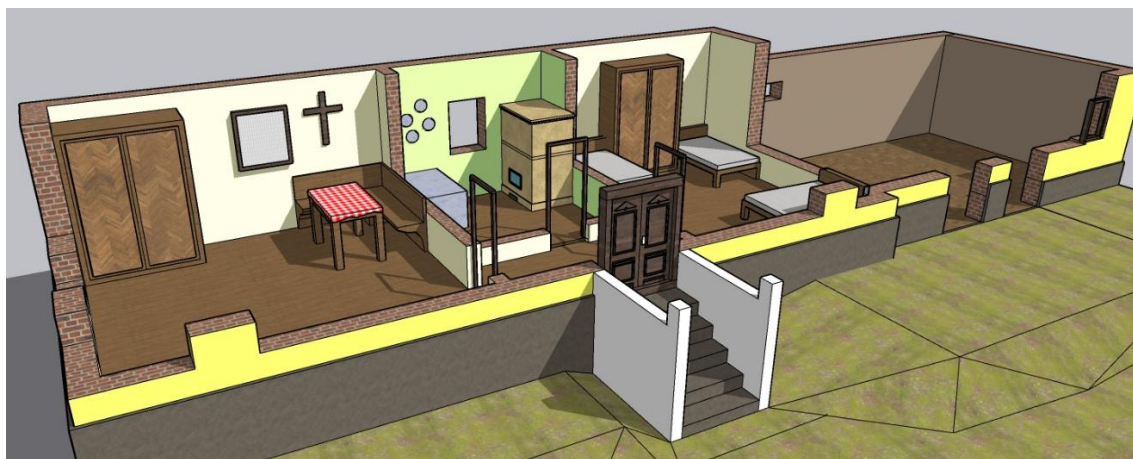
Prostorna organizacija jasno odražava agrarni način života i povezanost stanovanja s gospodarstvom.¹⁴

6. Oblikovanje i estetske značajke

Međimurska kuća odlikuje se jednostavnošću, funkcionalnošću i skladnim proporcijama. Estetika proizlazi iz konstrukcije i namjene.

Glavne značajke:

- prirodni materijali i rustikalni izgled
- sklad proporcija
- diskretni dekorativni detalji
- bijeljeni zidovi
- uređeno dvorište s vrtom i voćkama.

Slika 2. Prostorni raspored tradicijske kuće odražavao je svakodnevne potrebe obitelji, Črečan, k.br. 87

Izvor: *Autorski rad učenika. Levačić, Sebastian. 2026. 3.b, arhitektonski tehničar.*

Kako ističe Gušić, ljepota tradicijske arhitekture leži u njezinoj funkcionalnoj logici i jednostavnosti.¹⁵

¹² Škedenj je tradicijski kajkavski naziv za štagalj. Označava gospodarsku zgradu na seoskom imanju koja služi za: skladištenje sijena i slame, spremanje poljoprivrednih strojeva i alata i vršidbu žita

¹³ Zdenec ili bunar: Duboko iskopana rupa obložena kamenom ili ciglom iz koje se crpi podzemna voda.

¹⁴ Rapoport, Amos. 1969. *House Form and Culture*. Prentice-Hall. Englewood Cliffs, NJ.

¹⁵ Gušić, Branimir. 2010. *Narodna arhitektura Hrvatske*. Školska knjiga. Zagreb.

7. Tradicijska kuća danas i očuvanje baštine

Danas je sačuvan ograničen broj tradicijskih kuća, različitog stupnja očuvanosti. Modernizacija je dovela do propadanja dijela tradicijskih objekata, ali istodobno otvara mogućnosti njihove revitalizacije kroz turizam i edukaciju (Slunjski. 2018.). Primjeri obnove potvrđuju da je moguće očuvati autentičnost uz prilagodbu suvremenim potrebama.¹⁶

Studija slučaja I : Matulov grunt (Frkanovec)

Matulov grunt predstavlja jedan od najkvalitetnijih primjera očuvanja i revitalizacije tradicijske međimurske arhitekture. Riječ je o obnovljenom seoskom gospodarstvu starom oko stotinu godina, koje je danas revitalizirano u edukacijsko-istraživački i kulturni prostor. Prostorna organizacija: Objekt zadržava izvornu linearnu organizaciju: hiža – ganjek/kuhinja – komora.

Konstrukcija i materijali: Obnova je provedena uz očuvanje izvornih konstruktivnih elemenata i tradicionalnih materijala (drvo, glina, vapno). Rekonstrukcija krovišta i žbukanje glinom i vapnjenje zadržali su autentičnost.¹⁷

Arhitektonska i kulturna vrijednost: Očuvane su proporcije i tipologija gradnje, što čini objekt reprezentativnim primjerom međimurske tradicijske arhitekture.

Suvremena funkcija: Edukacijski i istraživački centar, prostor za radionice, izložbe i kulturne programe.

Slika 3. Stanje kuće prije sanacije i revitalizacije, Matulov grunt, Frkanovec

Izvor: MEĐIMURSKA PRIRODA – Javna ustanova za zaštitu prirode

¹⁶ Slunjski, Robert. „Turistička valorizacija nepokretne kulturne baštine u Međimurju“. HRČAK – Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske.

¹⁷MEĐIMURSKA PRIRODA – Javna ustanova za zaštitu prirode

Slika 4. Stanje kuće nakon sanacije i revitalizacije, Matulov grunt, Frkanovec

Izvor: *MEDIMURSKA PRIRODA – Javna ustanova za zaštitu prirode*

Kritički osvrt: Promjena funkcije iz stanovanja u kulturni i edukacijski prostor dovodi do pitanja potpune prilagodbe suvremenim životnim potrebama, ali primjer pokazuje uspješnu integraciju u suvremeni kontekst.

Primjer poput Matulova grunta potvrđuje mogućnost uspješne obnove i prenamjene tradicijske arhitekture u suvremenom kontekstu.¹⁸

Studija slučaja II : Črečan¹⁹

Naselje Črečan obiluje očuvanim primjerima tradicijske gradnje i ima značajan potencijal za razvoj ruralnog turizma, edukacije i kulturnih programa.²⁰

Prostorna organizacija: Kuće u Črečanu uglavnom zadržavaju linearnu organizaciju:

hiža – kuhinja – komora.

Okućnice su povezane s gospodarskim objektima, što stvara funkcionalnu cjelinu poljoprivrednog gospodarstva.²¹

¹⁸ putnikofer.hr 2026 „,U Međimurju su obnovili tradicionalnu ‘hižu’ staru 100 godina.“

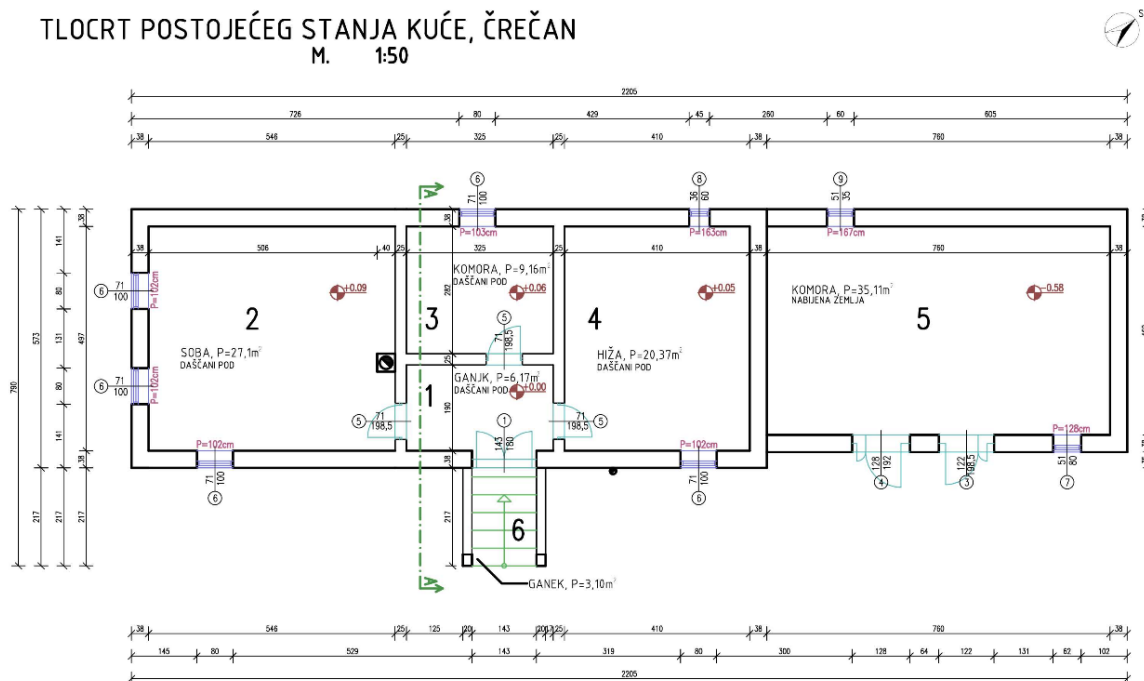
¹⁹ Emedjmurje. 2026. „Ideja se razvija: Stari Črečan postaje etnoselo?“

²⁰ Wikipedia. „Črečan, Međimurska županija“.

²¹ Muzej Međimurja Čakovec. Etnografska zbirka.

Konstrukcija i materijali: Korišteni su lokalni materijali: drvo, glina, pleter, opeka, s tradicionalnim krovovima od slame ili crijepa. Očuvani su elementi stolarije, vapneni premaz i žbuka.

TLOCRT POSTOJEĆEG STANJA KUĆE, ČREČAN
M. 1:50

IZRADIO: SEBASTIAN LEVAČIĆ, ARHITEKTONSKI TEHNIČAR, 3.B, ŠK.GOD.2025./2026.
GRADITELJSKA ŠKOLA ČAKOVEC

Slika 5. Snimka postojećeg stanja kuće /tlocrt; Črečan, k.br. 87

Izvor: Autorski rad učenika; Levačić, Sebastian. 2026. 3.b, arhitektonski tehničar.

Arhitektonska i kulturna vrijednost: Črečan je primjer očuvanja identiteta sela i graditeljskih tradicija.²² Selo omogućuje edukaciju posjetitelja o tradicionalnom načinu života i arhitekturi.²³

Suvremena funkcija: Neke su kuće obnovljene za turizam ili kulturne aktivnosti, dok ostale predstavljaju potencijal za revitalizaciju.

Kritički osvrt: Očuvanje Črečana važan je resurs za održivi turizam i kulturnu edukaciju, ali zahtijeva odgovorno i planirano održavanje te prilagodbu modernim standardima.

²² Poligonarhitekture.org „Međimurska tradicijska arhitektura kao inspiracija.“

²³ Ekomuzej Međimurje. Operativni marketing plan 2022. – 2027.

8. Zaključak kroz istraživačka pitanja

Analiza tradicijske međimurske kuće pokazuje da je ona rezultat dugotrajnog prilagođavanja prirodnim, društvenim i gospodarskim uvjetima regije. Odgovori na postavljena istraživačka pitanja glase:

1. Kako prirodni uvjeti utječu na gradnju?

Prirodni uvjeti, uključujući reljef, tlo i klimatske karakteristike, odredili su izbor materijala (drvo, pleter, glina) i konstrukcijskih rješenja (prizemni izduženi tlocrt, dvostrešni krovovi, orijentacija prema insolaciji).²⁴

2. Koje su konstruktivne i prostorne značajke kuće?

Kuće su građene kao prizemne, izdužene građevine s linearnom organizacijom prostorija (hiža, kuhinja, komora), a trijem i gospodarski objekti integrirani su u okućnicu, što stvara funkcionalnu cjelinu.²⁵

3. Kako se način života odražava na funkcionalnu organizaciju prostora?

Prostorna organizacija odražava agrarni način života: središnji prostor hiže služio je svakodnevnom životu, kuhinja radnim i komunikacijskim funkcijama, a komora gospodarskim potrebama obitelji.²⁶

4. Kako se razvijala tehnologija gradnje?

Tradicijaska kuća razvijala se kroz tri faze: drvenu skeletnu konstrukciju s pleterom, prijelazne oblike kombinacije drva i naboja te zidanu arhitekturu od opeke u 19. stoljeću, što pokazuje tehnološki napredak i prilagodbu dostupnim materijalima.²⁷

5. Pripada li međimurska kuća panonskom graditeljskom krugu?

Da, kuća dijeli temeljne principe s panonskim ruralnim graditeljstvom – racionalnost, funkcionalnost, prostornu optimizaciju i upotrebu lokalnih materijala.²⁸

Zaključno, tradicijska međimurska kuća nije samo arhitektonska forma, već materijalizirani izraz kulturnog identiteta, agrarnog načina života i prilagodbe okolišu. Danas njezino očuvanje i revitalizacija kroz ruralni turizam i edukaciju potvrđuju njezinu suvremenu vrijednost kao kulturnog i društvenog resursa.

---

²⁴ Obad Šćitaroci, 2012. *Tradicijasko graditeljstvo Hrvatske*.

²⁵ Rapoport, Amos.. 1969. *House Form and Culture*. Prentice-Hall. Englewood Cliffs, NJ.

²⁶ Gušić, Branimir. 2010. *Narodna arhitektura Hrvatske*. Školska knjiga. Zagreb.

²⁷ Živković, Zoran. 2013. *Hrvatsko tradicijsko graditeljstvo*. Ministarstvo kulture. Zagreb.

²⁸ Belaj, Vitomir. 2015. *Hrvatska tradicijska kultura*. Golden marketing. Zagreb.

Literatura i izvori:

1. Belaj, Vitomir. 2015. *Hrvatska tradicijska kultura*. Golden marketing. Zagreb.
2. Gušić, Branimir. 2010. *Narodna arhitektura Hrvatske*. Školska knjiga. Zagreb.
3. Mohorovičić, Andrija. 2005. *Pregled razvoja arhitekture u Hrvatskoj*. Zagreb.
4. Obad Šćitaroci, Mladen. 2012. *Tradicijsko graditeljstvo Hrvatske*. Arhitektonski fakultet. Zagreb.
5. Rapoport, Amos. 1969. *House Form and Culture*. Prentice-Hall. Englewood Cliffs, NJ.
6. Živković, Zoran. 2013. *Hrvatsko tradicijsko graditeljstvo*. Ministarstvo kulture.
7. Slunjski, Robert. „Turistička valorizacija nepokretne kulturne baštine u Međimurju“. *HRCĀK – Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske*.
8. MEĐIMURSKA PRIRODA – Javna ustanova za zaštitu prirode, <https://www.medjimurska-priroda.info/kontakt>
9. Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske. *Tradicijsko graditeljstvo u Hrvatskoj*.
10. Ekomuzej Međimurje. *Operativni marketing plan 2022. – 2027.*
11. CREDU, IPA projekt, 2010. – 2011., Graditeljska škola Čakovec.
12. POLIGON ARHITEKTURE, *Europski socijalni fond: projekt, 2021. - 2022.*
13. Muzej Međimurja Čakovec. Etnografska zbirka.
14. Turistička zajednica Međimurske županije. *Travel Guide Međimurje 2025.*
15. putnikofer.hr 2026., „U Međimurju su obnovili tradicionalnu ‘hižu’ staru 100 godina“. Dostupno na: <https://putnikofer.hr/mjesta/matulov-grunt-frkanovec/> (pristupljeno: 10.siječnja 2026.).
16. muralist.hr 2021.“ Tradicionalna hiža u srcu Međimurja“ Dostupno na: <https://muralist.hr/kultura/tradicionalna-hiza-u-srcu-medimurja-obnovom-postala-jedinstveni-edukacijsko-istrzivacki-centar-i-rezidencija-za-umjetnike-i-knjizevnike/> (pristupljeno: 25. ožujka 2026.).
17. poligonarhitekture.org „Međimurska tradicijska arhitektura kao inspiracija“. Dostupno na: <https://www.poligonarhitekture.org/2021/12/09/tradicija-kao-inspiracija-predavanja/> (pristupljeno: 12. veljače 2026.).
18. Emeđimurje- međimurski internet portal; https://emedjimurje.net.hr/vijesti/drustvo/3171217/ideja-se-razvija-stari-crecan-postaje-etnoselo/#google_vignette (pristupljeno: 25.ožujka 2026.).

19. Wikipedia. „Črečan, Međimurska županija“. Dostupno na:
<https://hr.wikipedia.org> (pristupljeno: 30. ožujka 2026.).